

Konec italijanske obstrukcije. — Nemški obstrukcionisti dunajske zbornice so ostali vendar le na vrhuncu izmed vseh obstrukcionistov v Evropi. Za petkovo sejo italijanske zbornice so listi obljubljali, da bodo obstrukcionisti s silo, z orožjem v roki preprečili izprembo parlamentarnega pravilnika. Bati se je bilo najstrastnejših prizorov, bojev, kľofut, nožev in revolverjev — a zgodilo se ni ničesar. Zabliiskal se ni noben nož, porušen ni bil noben pult, po zraku ni sfrčal noben vintnik, predsednika ni naskočil nihče in padla ni nobena kľofuta. Levica je podala samo oster protest ter se nato mirno in v redu odstranila iz zbornice. Galerija ji je ploskala. Tako je mogla reakcionarna večina skleniti v miru poostrenje pravilnika. Potem se je zasedanje odgodilo. Levica bo prirejala sedaj protestne shode ter bo apelirala na volilce. Vlada pa je izprevidela, da stori najpametnejše, da je svoje predloge, ki naj bi vničile svobodno zborovanje in shajanje zvezale svobodo časnikov, umaknila. Tako je ostala premagana levica vendar le zmagovalka. Pellouxovo ministrstvo pa ne potrebuje novih volitev.

Francoski asumpcionisti — Energija, s katero je zgrabila vlada Waldeck-Rousseau francoske asumpcioniste za vrat, je imela to ugodno posledico, da jim je papež ukazal, naj izročijo svoje glasilo „La croix“ drugim rokam. List je prevzel severnofrancoski veletržec Pavel Férou-Vrau ki mu bo — kakor piše predzadnja številka „Croixa“ — žrtvoval svoje življenje, svoje premoženje, svoj pisateljski talent, svojo živo vero in vse svoje srce. Ta „angelj Rafael“, kakor nazivajo bojeviti mnih novega urednika, podpira podjetje že deset let ter se je šel za nastop vrhovnega vodstva tega najvplivnejšega francoskega klerikalnega lista pripravljat v Jeruzalem. Asumpcijonisti se bodo torej vsaj javno odtegnili listu, v istini pa ostanejo še nadalje politični spletkarji.

Osman Ghazi-paša umrl. — Jeden najhrabrejših turških vojskovodij, Osman Ghazi-paša je zdaj umrl v Carigradu v dobi 63 let. Ta mož se je že večkrat odlikoval v vojni, tako ob Omerjevem prodiranju ob azijskem pobrežju, pozneje v bitki z Srbijo, a najbolje pa v bitki pri Plevni v rusko-turški vojni leta 1877., kjer je večkrat delal preglavice ruskim četam. Vender se je moral dne 10. decembra udati premoči ruskega generala Totlebena. Ko pa ga je sprejel kakor vjetnika car Aleksander III., mu je izkazal posebno, v slovanski naturi ležečo dobroto, da ga ni smatral pravim vjetnikom in to zbog njegove hrabrosti. Osman Ghazi je bil zelo priljubljen pri svojem narodu, kar je celo dalo povod Sultanu, da se ga je bal in ga držal na svojem dvoru brez posla. Z Ghazi-pašo je izgubila Turčija enega svojih najzanesljivejših generalov, kakoršnih nima baš na izbero.

Vojna v južni Afriki. — V južnoafriškem bojišču se je sreča zopet zasukala. Nastopila je zima in prinesla nadležno deževje, ki onemogoča zlasti Angležem vse večje operacije, ker morajo ti voziti seboj mnogoštevilen tren, dočim Buri tega ne poznajo. Tudi konj primanjkuje Angležem. Buri znajo ta za Angleže toli neugodni položaj spretno izkoristiti. Začeli so postopati ofenzivno in sicer tako spretno, da je danes vsa Robertsova armada v nevarnosti. Buri so namreč Angleže od vseh strani obkolili in jih na nekaterih mestih tudi pošteno porazili. Že zadnjič smo poročali, da so bili Angleži blizu Bloemfonteinskega vodovoda zajeti in so se morali vdati. Nekaj dni pozneje je prišlo pri Reddersburgu do bitke, v kateri je bil general Gatacre popolnoma pobit. Izgubil je vbilo moštva ter bil odstavljen od poveljstva. Dne 8. t. m. je bilo južno od Brandforta bitka, v kateri je bilo 600 Angležev vbitih, 800 pa ranjenih. Zdaj stoji glavna burska armada, broječa 35.000 mož z 90 topovi mej Kroonstadtom in Winburgom, dočim se je druga manjša armada umaknila na jug, da prime Roberta od tam. Tekom prihodnjih dni je torej pričakovati važnih dogodkov. Tudi v Natalu so se Buri zopet začeli gibati in so uspehom bombardirali angleški tabor v Elandslaagte.

Obrtnija.

Pospeševanje obrtnosti.

II.

Ogrski zakon o pospeševanju industrije je neposredni povod, da se hoče tak zakon tudi pri nas vstvariti. Saj vlada vendar ne more mirno gledati, kako se mesto pri nas in z našim denarjem vstanavljajo velika podjetja na Ogrskem, samo vsled olajšav, katera so tam zagotovljena. A vplivalo je še nekaj, namreč spoznanje, da se ravno najmodernejši industriji pri nas čisto nič ne razvijata, kemična in električna industrija. Vzroki tega pojava so znani; vzroki so naše klaverne politične razmere, vsaki trgovini sovražno gibanje, ki je postalo politično mogočno, in silno visoko obdavčenje vsacega novega podjetja. Vlada splošnega političnega toka ne more iz lahka predrugačiti in vsled tega hoče vsaj jedno oviro odstraniti, to je preveliko obdavčenje.

Z imenovanim zakonom se pooblasti vlada, dovoliti davčne in pristojbinske olajšave raznim novim podjetjem, ki se vstvarijo do leta 1910. Pogoj je, da taci podjetji v naši državi ali še sploh ni ali pa jih ni dosti in dalje, da je naprava dotičnih podjetij v narodno-gospodarskem interesu. Te iste olajšave se lahko dovolijo tudi novim podjetjem, ako se hočejo baviti z novimi produkcijskimi strokami. Nadaljni pogoj je, da dobiva podjetje materialije in kar treba za opravo in tuzemstva. Pod temi pogoji sme vlada dovoliti oprostitev od kolkov in pristojbin pri ustanovitvi podjetja in oprostitev od dobitkovine in od hišnega davka za dobo dvanajstih let. Delniške družbe se za šest let oproste od pristojbin za izdajo novih delnic in od pristojbin od dividendnih kuponov, od dobitkovine pa za dvanajst let.

Glede industrijalnih podjetij, ki jih ustanove banke, obsega zakonski načrt jako obširne in komplicirane določbe, katerih ne bomo navajali, ker v naši slovanski domovini nimamo svojih bank, našega občinstva pa ne more zanimati, kakih ugodnosti bodo deležni zavodi, ki ne stoje na naših tleh. Navedli smo samo to, kar bi zamoglo zanimati naše ljudi in jih vzpodbuditi k ustanovitvi domačih podjetij.

Velevažna je nadalje tudi določba, s katero se vlada pooblašča, da slabotnim industrijalnim podjetjem s privoljenjem državnega zbora da državni prispevek. V tem oziru so določbe prav raztegljive in so protekciji odprta okna in vrata.

Ves načrt zakona je konsekvence dolgoletnega zanemarjenja in izkoriščanja domače industrije, vsled česar se ta ni mogla razviti nego je začela nazadovati. Ako se zakon ne bo politično zlorabil — in politična zloraba zakonov se je v naši državi že večkrat primerila — ako ne bo služil za nekak dispozijski fond, s katerim se bodo raznim strankam plačevale politične usluge, potem zamore — sosebo čé bi se zakon nekoliko premenil —

dobrodelno vplivati na razvoj naše industrije. Načeloma se mora zakonski načrt le odobravati in je želeti, da zadobi čim prej veljavo.

Statistika premoga.

Geologi so se vsled poziva bavili z vprašanjem, z koliko let bo še premoga iz zemlje dobiti. Za Angleško so našli 366 let od l. 1880 naprej, če se toliko proizvaja, ko leta 1880. Ali proizvodjanje je vedno večje. Železo je skoraj povsod najti, ne pa premoga. V $\frac{4}{5}$ zemlje ne. Tehniki se že sedaj brigajo za to, nadomestiti premog z drugo močjo. To najdejo v elektriki. Hriboviti kraji z močnimi slapovi bi tedaj imeli bodočnost.

Na dan spravljene množine premoga v Evropi ter Severni Ameriki,

v letih:	1850	1860	1870	1880	1890	1898
v milijonih metričnih ton:						
v Nemčiji:	6.1	15.0	32.4	53.2	81.8	115.3
na Angleškem:	45.3	81.7	113.1	147.3	184.2	205.3
na Francoskem:	4.5	8.4	13.0	18.5	25.3	31.9
v Belgiji:	5.8	9.6	13.5	16.4	20.0	22.1
po vsej Avstriji:	0.8	2.9	6.7	12.2	20.5	36.2
v Rusiji:	0.1	0.1	0.7	3.2	6.2	
Španija, Švedska, Italija	0.1	0.3	0.6	1.1	1.7	
v severnih združenih Amerike	5.8	15.1	33.4	71.5	132.1	

V Avstriji ni dosti kamnitega premoga „Steinkohle“, ampak po večjem imamo premog „Braunkohle“. Kamniti premog ima velike izdatne revirje, naš avstrijski premog le manjše. Geologi preračunijo, da bo Avstrija tekom pol stoletja s svojim premogom pri kraju. Posnamemo po nemških geologih. Ali možje še ne vejo, da ima Hrvaška še veliko neodkrita premoga. Tudi oni na slov. Štajarskem še ni ves odkrit, na Dolenjskem pa še najmanj. Pa bodi si tako ali tako, avstrijske vlade bi se morale res malo brigati za avstrijske premogokope. Dobili bodo še neodkrite jame nemške, angleške družbe v roke in te bodo potem gospodarile, kakor bodo hotele. Avstrijski industriji so to neljubi pogledi v bodočnost. Pa je že tako v naši Avstriji. Za južne Slované, ko je njih zemlja doslej že toliko premoga oddala, ne da bi se okolo njenih premogokopov tovarnice oživele, in ki še precej neodkritih jam ima, se nič ne stori. Železnice se ne dobijo in v drugem se tudi vsa skrb za povzdigo

produktivnosti naše zemlje in naših ljudi prepušča političnim uradnikom. Kako more boljše postati?

Kmetijstvo.

Zakaj padajo žitne cene?

Ne samo naši, temveč vsi avstroogrski kmetovalci, ne izvzemši onih v drugih državah, tožijo, in to po pravici, da nima žito dandanes nobene cene več. Kaj vtegne biti temu vzrok? Človek bi mislil, da danes, ko ni zemlja tako rodovitna, kakor je bila nekdanj, ko se ljudstvo vedno bolj množi, in ko se torej več povžije, da bi morale cene rasti. Pa ravno nasprotno.

Vzrok temu pripisujejo nekateri, in teh je mnogo, skoro edino le bogatašem. Deloma imajo prav.

Bogataši so tisti činitelji, ki delajo žitu ceno, kakor se jim navadno poljubi brez ozira na to, če poljedelcu to koristi in škoduje. Eden ali njih več se zvišajo z ozirom na slabo obetajočo žetev ceno. Poljedelec polen nad komaj pričakuje žetve, ko bo mogel drago prodati svoj pridelek. Toda še ni dočkal tega trenutka, pa je že padla cena. Kako to? Ko bi se samo z domačim žitom tržilo, bilo bi skoraj nemogoče. A dandanes se povžije pri nas blizu toliko tujega žita kakor domačega. Ruska, Amerika in naposled Avstralija izvažajo svojo pšenico in jo uvažajo tudi k nam in če prav mnogo od nas oddaljeni, za nižjo ceno, nego jo morejo dati naši poljedelci.

V imenovanih deželah je namreč zemlja prav po ceni in je ni treba še tako močno gnojiti kakor pri nas. Vsled tega in zavoljo cenejšega proizvodjanja morejo jo prodajati dokaj ceneje nego naši poljedelci.

Razven tega pa imajo kapitalisti vse prometne mreže, železnice in ladje, popolnoma v svoji oblasti in kot dejanski gospodarji teh omogočujejo tujim proizvajalcem dovažati k nam svoje žito po isti, če ne še nižji ceni, kakor morejo dajati naši. V tem oziru so imenovane dežele zanje ravno tako blizu in pri rokah, kakor domača in treba je samo, da pade še jedna zapreka, namreč, da se zniža mitnina na tuje žito in olajša uvoz. Tudi to so dosegli in naša država jim je šla s čudovito zaslepnostjo na roko.

Če so terej vsi pogoji na ceneno uvažanje tujega žita dani, in če posamezni kapitalisti med seboj tekmujejo, kateri bi ceneje prodajal, ali, kar se mnogokrat dogaja, če se med seboj o bodoči ceni žita dogovoré zagotovivši si naprej svoj dobiček, kar more nasproti njim naš posamezen, pa tudi združen poljedelec. Njemu so roke vezane in primoran je sprijazniti se s ceno, katero so mu določili sebični in brezvestni kapitalisti s pomočjo države.

Res je, da tekmujejo kapitalisti med sabo, jedni povišujejo ceno, drugi jo zopet znižujejo, toda nikdar ne gredo tako daleč, da bi jedna stranka drugo ugonobila,